

پرواز با بال‌های درنای صلح

نگاهی به مجموعه‌ی «بر بال‌های صلح»
اثر جمعی از شاعران، نویسندگان و تصویرگران جهان

سیما رحیمی

ژورنال علمی-ادبی و مطالعات فرهنگی
اشاره

جنگ جهانی دوم، کودکان امروز و ادبیات صلح

از زمانی که هوایی‌های آمریکایی اتولاگی^۱ اولین بمب اتمی جهان، پسر کوچولو^۲، را در آسمان هیروشیما رها کرد، بیش از شصت سال می‌گذرد. پسر کوچولو که نامش طنز تلخی را- و لابد بر فراز هیروشیما- با خودش حمل می‌کرد موجب مرگ دردناک و فجیع ده‌ها هزار مرد، زن و کودک خردسال شد. سه روز بعد، مرد چاق^۳ بر ناکازاکی فرود آمد تا با تسلیم امپراتوری ژاپن سرانجام جنگ جهانی دوم به پایان برسد. با این همه پایان این جنگ به معنای آغاز هراسی به نام فاجعه‌ی استفاده از سلاح‌های اتمی در جهان بود. هری ترومن، رئیس جمهور وقت ایالات متحده‌ی آمریکا و کسی که دستور بمباران را صادر کرده بود با این توجیه که برای به پایان رساندن جنگی در ابعاد جهانی، کشتار ساکنین هیروشیما و ناکازاکی که بیشتر آنان شهروندان غیرنظامی بودند امری ضروری بوده است، با تبعات فاجعه مواجه شد. بعدها کسانی دیگر نیز کوشیدند پایان بخشی به جنگ را دستاویزی برای توجیه کشتار انسان‌های بی‌گناه قرار دهند. با این همه واکنش‌های جهانی به

نام کتاب: بر بال‌های صلح
نویسنده: جمعی از نویسندگان، شاعران
و نقاشان جهان
مترجم: رضی هیرمندی
ناشر: معین
نوبت چاپ: نخست، ۱۳۸۷
شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه
شمار صفحه‌ها: ۱۵۲ صفحه
قیمت: ۳۵۰۰ تومان

بر بال‌های صلح

جمعی از نویسندگان، شاعران و نقاشان جهان

آزادگان
رضی هیرمندی

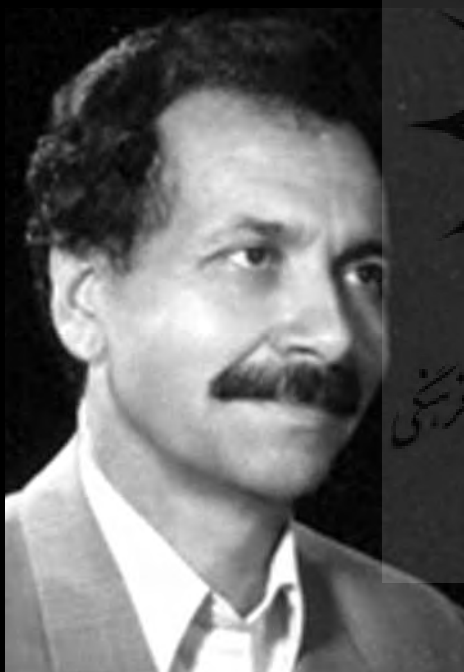
فاجعه‌ی بمباران هسته‌ای هیروشیما و ناکازاکی در دهه‌های بعد و تا زمان حاضر به حدی گسترده بوده که راه را بر هر توجیهی بسته است. همه ساله، روز ششم اوت، مصادف با سالگرد بمباران اتمی هیروشیما مراسم بزرگی در پارک یادمان صلح هیروشیما برگزار می‌شود تا یادآوری‌ای باشد از طرف مردم جهان به سردمداران جهان که گرفتن جان انسان‌ها، تحت هیچ شرایطی و با هیچ مجوزی، نمی‌تواند توجیه شده باشد. در این مراسم کودکان نیز حضور دارند. در واقع شاید قهرمان اصلی صلح خواهی و نماد بارز قربانیان بی‌گناه استفاده از سلاح‌های اتمی در جنگ برای مردمی که در سالگرد این بمباران به هیروشیما می‌آیند کسی جز یک کودک نباشد: ساداگو ساساکی^۴ دختر نوجوانی که قربانی تشعشعات اتمی به جا مانده از بمباران اتمی هیروشیما شد و با امید به ساختن هزار درنای کاغذی کوشید برای زنده ماندن تلاش کند. کودکان جهان، همه ساله به یادبود ساداگو، درناهای کاغذی ساخته‌ی خود را از هزار گوشه‌ی دنیا به پارک یادمان صلح می‌فرستند تا به سهم خود به او و دیگر قربانیان خردسال فاجعه‌ی بمباران هسته‌ای ادای احترام کنند و هم‌زمان خواسته‌ی خود را برای جهان فردا - که جهان آنان بوده و هست - نیز به گوش جهانیان برسانند که جنگ برای جهان فردا نه! در واقع کودکان امروز اکنون و پس از آنکه جهان شاهد فجایعی چون جنگ هسته‌ای بوده است با بزرگترین چالشی مواجه‌اند که بشر تا کنون پیش رو داشته است و آن ساختن دنیایی است که در آن هر مرد، هر زن و هر کودک بتواند در صلح و آرامش زندگی کند. درست است که در طول تاریخ بشری جنگ به عنوان یگانه راه حل و فصل مناقشات مرزی، اختلافات قومی، ملی، مذهبی و هر عقیده‌ی دیگری به شمار می‌رفته است که برانگیزنده‌ی احساسات جمعی باشد و قهرمانان آن نیز تا امروز مردان و زنان شجاعی بوده‌اند که از جان خود گذشته‌اند تا در نبردها برای کشورشان افتخار بیافرینند، با این همه اما، فجایعی که جهان در قرن بیستم شاهد آن بوده است، جنگ را در چشم انسان‌ها به امری بی‌حاصل مبدل کرده است. قهرمانان جهان فردا دیگر زنان و مردانی هستند که با هوشیاری خود در جستجوی جایگزینی برای جنگ باشند. این قهرمانان کودکانی‌اند که امروز با دستان کوچک خود درناهای صلح را به هیروشیما می‌فرستند. و دستکم بخشی از این جستجو سال هاست که در ادبیات صلح پی‌گیری می‌شود. ادبیاتی که هم‌زمان هم از راه پرسشگری و هم یافتن پاسخ برای پرسش‌های بشری به دنبال ساختن جهانی خالی از جنگ و خونریزی و آینده‌ای زیباتر دستکم با مصالح کلمه است. «بر بال‌های صلح»، مجموعه‌ای زیبا از مقالات، اشعار، داستان‌ها و تصویرسازی‌هایی است که توسط جمعی از نویسندگان، شاعران و تصویرگران جهان و در پنجاهمین سالگرد بمباران اتمی هیروشیما و ناکازاکی توسط انتشارات کلاریون^۵ منتشر و به یاد و خاطره‌ی قربانیان آن تقدیم شده است.

«بر بال‌های صلح»؛ هزار درنای کاغذی برای صلح

شیرا هاماناگا^۶، تصویرگر، ویراستار و نویسنده‌ی کودک در درآمد زیبایش بر کتاب «بر بال‌های صلح»، کتاب را هزار درنای کاغذی نامیده است. «اگر هزار درنای کاغذی بسازی هر آرزویی که داشته باشی برآورده می‌شود». این یک افسانه‌ی ژاپنی است. افسانه‌ای که دستکم از پنجاه سال پیش با دست‌های کوچک دختری نوجوان به نام ساداگو ساساکی با آرزوی صلح جهانی پیوند خورده است. ساداگو دختری دوازده ساله بود که بر اثر تشعشعات به جا مانده از بمباران اتمی هیروشیما به سرطان خون مبتلا شد و پیش از آن که بتواند به آرزوی زنده ماندن، هزار درنای کاغذی بسازد، جان باخت. از آن زمان به بعد درناهای کاغذی او نه تنها به نمادی برای تحقق رؤیای صلح بدل شده است، که با بال‌های کاغذی خود به ادبیات کودک نیز راه یافته‌اند. در سال ۱۹۸۵ الینور کوثر^۷ کتابی به نام «ساداگو و هزار درنای کاغذی» درباره‌ی زندگی شجاعانه‌ی ساداگو و مبارزه‌ی جانانه‌ی او با مرگ نوشت که داستان عشق، ایستادگی و امید به زندگی و فردایی بهتر را به کودکان جهان باز می‌گفت. و در سال ۱۹۹۵ و هم‌زمان با پنجاهمین سالگرد بمباران اتمی هیروشیما و ناکازاکی «بر بال‌های صلح» منتشر شد که اثری جمعی از شاعران و نویسندگان و تصویرگران جهان و تقدیم شده به یاد و خاطره‌ی قربانیان بمباران‌های اتمی هیروشیما و ناکازاکی

بود. محوریت آثار منتشر شده در این کتاب، چه مقالات، چه داستان‌ها و چه اشعار و تصویرسازی‌ها به تصویر کشیدن زشتی جنگ، و از این راه کمک به تقویت آرمان صلح‌خواهی و ساختن جهانی زیباتر است. درناهای کاغذی، همان‌طور که هاماناگا می‌گوید، در این‌جا جابه‌جا در تصویر سازی‌ها، با رنگ‌های گرم و جاندار، و در اشعار و داستان‌ها ظاهر می‌شوند تا یادآور رؤیایی جمعی باشند که تمامی کودکان و بزرگسالان جهان اکنون آرزوی تحقق‌اش را در سر می‌پروراندند. شیرا هاماناگا در درآمدی که بر کتاب نوشته است آن را تنها با دست به دست دادن شمار زیادی از انسان‌ها محقق می‌داند.

«بر بال‌های صلح» دربرگیرنده‌ی تعداد زیادی مقاله، یادداشت و خاطره در ارتباط با بمباران هسته‌ای هیروشیما و ناکازاکی است. مقاله‌ی گرگ میچل^۸، روزنامه نگار و مؤلف، به نام «جنگ جهانی دوم در اقیانوس آرام» به تحلیل ریشه‌های

جنگ میان امپراتوری ژاپن و ایالات متحده در اقیانوس آرام می‌پردازد. جنگی که به تعبیر نویسنده از زمان قدرت یافتن ارتش سالاران در ژاپن آغاز و با تسلیم ژاپن پس از بمباران اتمی در سپتامبر ۱۹۴۵ به ظاهر به پایان رسید اما تبعات آن تا سال‌ها بعد باقی ماند. میچل در مقاله‌ی خود نه تنها به تحلیل علل استفاده از بمب هسته‌ای توسط آمریکا می‌پردازد بلکه در تقابل با دلیل تراشی ترومن در استفاده از بمب اتم این حقیقت را فاش می‌کند که اساساً ژاپنی‌ها مدتی پیش از حمله‌ی اتمی آمریکا پیشاپیش شکست خورده بودند و ایالات متحده برای این که ژاپن را وادار به تسلیم کند نیازی به استفاده از «چنان چیز وحشت باری» نداشته است. یادداشت میچیو کاکو، فیزیکدان اتمی، آینده‌ی تاریکی را به تصویر می‌کشد که مسابقه‌ی تسلیحاتی پیش روی جهان را ترسیم کرده است. او یادداشتش را با این امید که همگی مخاطبانش به جنبش نابودی سلاح‌های اتمی بپیوندند به پایان می‌رساند. «مخالفتان» نوشته‌ی میلتون ملستر^{۱۱} مورخ آمریکایی، تاریخچه‌ی صلح طلبی در آمریکا را بازگو می‌کند که در قرن هفده و با آمدن کویکرها به خاک آمریکا آغاز شد. کویکرها صلح طلبانی بودند که جانانه از آموزش نظامی و شرکت در هر نوع جنگ میهنی و دینی خودداری می‌ورزیدند و گرچه این خودداری در بسیاری از موارد منجر به آزار و شکنجه‌ی آنان می‌شد از پای نمی‌نشستند. «کلاسه‌های مدرسه» از کیو کو موری^{۱۱}، «دیگر جنگ هرگز» از یو کو کواشیما واتکینز^{۱۲} و «من از روز هفتم دسامبر وحشت داشتم» از کن مچی زوکی^{۱۳} هر سه نوشته‌هایی هستند که با بیان خاطرات کشتار و ویرانی در هیروشیما و ناکازاکی وحشت جنگ را به تصویر می‌کشند. در «کلاسه‌های مدرسه» و «دیگر جنگ هرگز» نویسنده به دیدار موزه‌ی پارک یادمان صلح در هیروشیما می‌رود و تصاویر فاجعه را روایت می‌کند. هر سه‌ی این یادداشت‌ها با تقبیح جنگ و امید به صلحی جهانی به پایان می‌رسند. در شعر «فانوس‌های شناور» از ایری و توشی ماروکی^{۱۴} تصاویر امروز هیروشیما با تصاویر گذشته در هم می‌آمیزند تا هر چه بیشتر بر یادآوری فاجعه تأکید کنند. در «دعا برای سالم ماندن» از نیکی گرایمز^{۱۵} و «آسمان» از جونکو موریموتو^{۱۶} وحشت جنگ از چشم یک کودک خردسال تصویر می‌شود. در برابر والتر دین مایرز^{۱۷}، شاعر و نویسنده‌ی کودک در شعر خود «به کودک جنگ» از ارمغان امید به کودکان سخن می‌گوید. در داستان «اتوبوس زرد» از مارجوری آگوستین^{۱۸} بی‌مرزی دنیای کودکانه ترسیم می‌شود. دنیایی که در آن همان‌طور که هاماناکا می‌گوید «استعداد دوست داشتن، امیدوار بودن و بازی کردن با هم، جدا از رنگ و ملیت و دین و مذهب» رشد می‌کند. و این یعنی صلح خواهی. در داستان زیبای «فردا که اوضاع رو به راه شود» از بنت هالر^{۱۹}، که در آن دو کودک آواره در جنگ از خانه و خانواده‌ی خود دور افتاده‌اند، قهرمانان کودک داستان را امید به فردایی که در راه است به پیش می‌رانند. امیدی که مانند یک پرچم پس از افتادن یکی به دیگری سپرده می‌شود تا راهگشای فرداهای دیگر باشد. «جنگل» نوشته‌ی هوشنگ مرادی کرمانی^{۲۰} نیز داستان دیگری است که امید را در دل جنگ و ویرانی و این بار به هیئت شاخه‌ی ترد و نازکی که در میانه‌ی میدان جنگ سر از خاک بیرون آورده می‌ستاید. «نامه‌هایی از بغداد» نوشته‌ی

باربارا بدوی^{۳۱} داستان دیگری است که علاوه بر آن که دریچه‌ای از چشم یک نوجوان به دهشت و اندوه جنگ باز می‌کند باز بر مرز ناپذیری دنیای کودکان تأکید می‌کند. دنیایی که در آن نژاد و ملیت معنا نداشته و زبان تنها یک قرارداد است. در «مادربزرگ و بمبش» نوشته‌ی کاترین پترسن^{۳۲} داستانی واقعی از پیرزنی روس روایت می‌شود که چهل و سه سال تمام با بمبی در زیرزمین خانه و درست زیر تختخوابش زندگی می‌کند. در تمام این مدت هر بار که پیرزن به کلاتتری مراجعه می‌کند تا از پلیس بخواهد بمبی را که زندگی او و همسایگانش را تهدید می‌کند از زیر زمین بیرون بیاورد با ناباوری و تمسخر مواجه می‌شود تا وقتی که دست آخر کابل کشی تلفن به محل اقامت او باعث کشف بمب و خنثاسازی آن می‌شود. پترسن در پایان این داستان نتیجه می‌گیرد که تسلیحات هسته‌ای در جهان، درست مانند بمبی در زیر تختخواب، هستی همه‌ی ما مردمان جهان را تهدید می‌کند و درست این است که ما هم مانند آن پیرزن روس هرگز دست از تلاش برای اعلام خطر به مقامات و دیگر مردم دنیا در این باره برنداریم. در «بر باد رفته و از یاد رفته» از ماری جی لو^{۳۳}، راوی داستان در مقابل پرسش نوه‌اش درباره‌ی سرنوشت قورباغه‌های دریایچه‌ی ویچگری^{۳۴} به یاد می‌آورد که چه‌طور نزاع‌های بچه‌گانه‌ی دوران کودکی او در میان گروه‌های ساکن دو طرف دریایچه باعث نابودی قورباغه‌هایی شد که سال‌ها ساکن این دریایچه بودند و با آواز شبانه‌ی خود سکوت شب‌های ساکنین کلبه‌ها را پر از موسیقی می‌کردند. و داستان این‌گونه بر پوچی جنگ و بیهودگی انگیزه‌هایی که به جنگ‌های بشری و نابودی زیبایی‌های اطراف ما منجر می‌شود انگشت می‌گذارد. داستان «سرود میدان» نوشته‌ی آنا ماریا ماشادو^{۳۵} که بیش از هر چیز درباره‌ی جمع اعداد در کنار یکدیگر و تساهل و تسامح میان گروه‌ها و افراد انسانی در «صحنه‌ی باشکوه و تماشایی زندگی» است، از زبان راوی‌ای روایت می‌شود که خود را «دلک اعداد و واقعیت‌ها، تعادل بخش رؤیایا، شعبده باز واژه‌ها» و کسی می‌داند که با یگانه سلاح خود (صلح) خواهان یکی شدن اعداد و تمرکز نیروهای جهانی است تا این صحنه‌ی باشکوه همچنان ادامه یابد. فضای فانتاستیک و فراواقعی این داستان خود خیال‌بازی ایست که به رؤیایا تعادل می‌بخشد و «اعداد و واقعیت‌ها» را به شکلی کنایی در خود متن نیز در کنار یکدیگر گرد می‌آورد. داستان عمر اس. کاستانیدا^{۳۶} «برگرد فلسطین، برگرد» آرزوی صلح و بازگشتن به سرزمین پدری را در قالب جمله‌ی معصومانه‌ی «برگرد فلسطین» که سه کودک فلسطینی رو به دریا زمزمه می‌کنند می‌ریزد. در کمیک استریپ نیکی دالی^{۳۷} «سرباز جیم و پرنده‌ی صلح» امید که در دستان خود پرنده‌ی صلح را دارد در آخرین چهار راه مانده به جنگ تفنگ را از دست سرباز جیم می‌گیرد و شیطان‌های وحشت، ترس و مرگ را که او را به سمت نابودی و کشتار پیش می‌رانند از او دور می‌کند. و سرانجام، «بر بال‌های صلح» پس از این‌که خواننده را این‌گونه بر بال‌های کاغذی خود به سفری برای صلح و به سوی صلح می‌برد با یادداشتی از جرج لونسون^{۳۸} که روش ساختن یک درنای کاغذی را - به عنوان نمادی از صلح خواهی - به خوانندگان نشان می‌دهد به پایان می‌رسد.

«بر بال‌های صلح» در نشریات و سایت‌های بررسی کتاب

از همان ابتدای انتشار تا کنون، بر بال‌های صلح شاهد بازخوردهای مثبتی از سوی منتقدان و صلح‌دوستان جهان بوده است. منتقد «بوک لیست ریویو»، فرانسیس برادرین^{۳۹}، در بررسی خود درباره‌ی آن می‌نویسد: «نگذارید شکل مصور کتاب فریب‌تان دهد. بر بال‌های صلح کتابی تلخ و تفکربرانگیز در باره‌ی جنگ و تأثیر آن بر روان انسانی، مخصوصاً روان کودکان است. شصت نویسنده و تصویرگر آثارشان را در این کتاب گردهم آورده‌اند تا درآمد حاصله از آن را به سه سازمان بین‌المللی فعالیت برای صلح هبه کنند. این کتاب زیبا و در عین حال آگاهی‌بخش که به طور عمده بر وقایع جنگ جهانی دوم تمرکز دارد اما دربرگیرنده‌ی قطعاتی مرتبط با جنگ‌های معاصرتر نیز هست به همت افراد مشهور و یا کم‌تر شناخته شده‌ای از ملیت‌ها و نژادهای گوناگون شکل گرفته است. اشعار، نامه‌ها، داستان‌های کوتاه و مقالات که تصاویر متعدد نیز جابه‌جا در میان آنان پراکنده شده است در کنار هم گرد آمده‌اند تا پیامی گزنده و آشکارا به گوش جهانیان برسانند: جنگ جهنم مسلم است.»

«پابلیشرز ویکلی ریویو» نیز در بررسی خود بر کتاب می‌نویسد: «این کتاب گزنده و تلخ که به یاد و خاطره‌ی قربانیان بمباران اتمی هیروشیما و ناکازاکی در پنجاه سال پیش تقدیم شده است، آثار بیش از شصت نویسنده و هنرمند را در کنار هم گردآورده که به طور کلی از طریق به تصویر کشیدن

جنگ بر نیاز مبرم جهان به صلح تأکید می‌کنند. تعدادی از قطعات مرتبط با بمباران ویرانگر سال ۱۹۴۵ دربرگیرنده‌ی گزارش خشک گرگ میچل درباره‌ی خاستگاه جنگ در اقیانوس آرام، و تصاویر اندوهباری است که فیزیکدان اتمی میچیو کاکو از آن چیزی به دست می‌دهد که در صورت افتادن یک بمب هیدروژنی بر ساختمان امپایراستیت^{۲۲} ایالات متحده آمریکا روی خواهد داد. از دیگر قطعات به یادماندنی می‌توان به «خرگوش پا»^{۲۳}ی جوزف پروچاک^{۲۴} درباره‌ی پنج قبیله‌ی بومی آمریکایی در حال جنگ و «مادربزرگ و بمبش» از کترین پترسون که داستانی واقعی درباره‌ی بمبی است که از سقف خانه‌ی پیرزنی روس به زیرزمین او می‌افتد اشاره کرد. جری پینکنی^{۲۵}، وندل ماینور^{۲۶}، پیتر کاتالاناتو^{۲۷} و کیکو ناراهاشی^{۲۸} از دیگر هنرمندان برجسته‌ای هستند که در شکل‌گیری این کتاب نقش داشته‌اند.

در بررسی کتاب در «هورن بوک ریویو» نیز درباره‌ی بر بال‌های صلح می‌خوانیم: «بیش از شصت نویسنده و هنرمند مشهور داستان‌ها، اشعار و نقاشی‌هایی را در این کتاب گردآورده‌اند که خواهان ساختن جهانی سرشار از صلح و آرامش برای همه‌ی انسان‌هاست. بر بال‌های صلح که به خاطره‌ی قربانیان بمباران اتمی هیروشیما و ناکازاکی تقدیم شده، هم شامل قطعاتی است که ارتباطی مستقیم با واقعه‌ی هیروشیما و ناکازاکی دارند و هم گزیده‌هایی را دربرمی‌گیرد که نگاهی کلی‌تر به خود مسئله‌ی جنگ داشته‌اند.»

و سرانجام «اسکول لایبرری ژورنال ریویو» که کتاب بر بال‌های صلح را مجموعه‌ای به یادماندنی از نوشتار و تصویرسازی می‌داند درباره‌ی آن می‌نویسد: «این کتاب که اشکال گوناگون بصری و ادبی از مجموعه‌ی برجسته‌ای از نویسندگان و تصویرگران جهان را ارائه می‌دهد از هر جهت متنوع است. کترین پترسون داستان پیرزنی روس را روایت می‌کند که چهل و سه سال تمام موفق نشد مقامات را متقاعد کند که بمبی عمل نشده در زیر تخت‌خوابش وجود دارد. شعر والتر دین مایرز، «به کودک جنگ» آمریکای شهرنشین حال حاضر را مخاطب خود قرار می‌دهد. گرگ میچل تاریخدان پیشینه‌ی جنگ جهانی دوم در اقیانوس آرام را بررسی می‌کند. میچیو کاکو، فیزیکدان اتمی می‌نویسد که معادله‌ی معروف اینشتین $E=mc^2$ نه تنها کوره‌ی اتمی ای را که ستارگان را روشن می‌کند شرح می‌دهد بلکه ممکن است روزی بر سنگ گور نوع بشر حک شود. در داستان کن موچی زوکی^{۲۹} آمریکایی - ژاپنی او هر سال روز هفتم دسامبر از مدرسه هراس دارد و به ما از ملاقات با عمویی که از قربانیان سوخته‌ی هیروشیما است می‌گوید. این‌جا ما بیشتر با یک دست‌ورس مواجهیم: صلح و عدم تکتیر سلاح‌های اتمی. با این همه داستان موفق می‌شود بدون این‌که به ورطه‌ی موعظه بیفتد آموزنده باشد. البته تمامی آثار مندرج در این کتاب از نظر ارزشی یکسان نیستند و متأسفانه طرح روی جلد برای مخاطب مورد نظر بیش از حد کودکانه است.^{۳۰} با این وجود این کتاب کتابی مهم و تأثیرگذار، سرشار از بینش‌های هنری حیرت‌آور و متنوع و صداهای برانگیزاننده است.

پی‌نوشت:

21 - Barbara Bedway	1 - Enola Gay
22 - Katherine Paterson	2 - Little Boy
23 - Mari.J. Lu	3 - Fat Man
24 - Lake Wichigrin	4 - Sadako Sasaki
25 - Anna Maria Mashado	5 - Clarion Books
26 - Omar S. Kastanida	6 - Sheila Hamanaka
27 - Niki Dally	7 - Eleanor Coerr
28 - Georg Levenson	8 - Greg Mitchell
29 - Frances Bradburn	9 - Michio Kaku
30 - Empire State Building	10 - Milton Melster
31 - Joseph Bruchac	11 - Kioko Mori
32 - Jerry Pinkney	12 - Yoko Kawashima Watkins
33 - Wendell Minor	13 - Ken Mochizuki
34 - Peter Catalanotto	14 - Iri & Toshi Maroki
35 - Keiko Narahashi	15 - Niki Gerayms
۳۶ - بر بال‌های صلح در ایران توسط رضی هیرمندی ترجمه شده و انتشارات معین آن را در سال ۱۳۸۷ منتشر کرده است. در این ترجمه از طرح جلد اصلی کتاب استفاده نشده و طرحی با اجرای مینو ارجمندی به جای آن به کار رفته است.	16 - Jonko Morimoto
	17 - Walter Dean Myers
	18 - Marjori Agostin
	19 - Bent Haller
	20 - Hushang Moradi Kermani